

JAK ROZMAWIAĆ O POLITYCE

1. Jeśli przewidujemy, że rozmowa może być bardzo trudna, lepiej rozmawiać w dwie osoby niż w kilka – tworzenie koalicji zwiększa prawdopodobieństwo agresywności słownej
2. Wewnętrznie przyjąć założenie, że celem jest poznanie i zrozumienie poglądów rozmówcy a nie przekonanie go
3. Założyć dobre intencje rozmówcy, uznać (choćby roboczo), że rzetelnie stara się dojść do prawdy oraz, że jego przekonania, poglądy są bezinteresowne
4. Na początku rozmowy – jeśli to ma miejsce – otwarcie i łagodnie powiedzieć o **uprzedzeniach**, np.: „mam cię za nieprzejednanego zwolennika Petru, do którego z trudem trafiają rzeczowe argumenty” albo: „uważam cię za członka sekty smoleńskiej bezkrytycznie trzymającego się wersji zamachu”; zapytać: „jakie skojarzenia masz ze mną?”
5. Wzajemnie zdystansować się do uprzedzeń wprowadzając humor w stosowny sposób (tzn. żartować raczej z siebie niż z rozmówcy), np.: „czy ja wyglądam na leminga?” albo: „może nie taki ze mnie znów moher?”
6. Powiedzieć, że program polityczny jest ważniejszy od osób i osobowości polityków i sprawdzić, czy rozmówca się ze mną zgadza – jeśli tak, to dalsza rozmowa będzie znacznie łatwiejsza
7. Nawet jeśli rozmówca nie zgodzi się z powyższym poglądem, to ze swojej strony starać się bardziej rozmawiać o programach niż o osobach polityków i ich intencjach
8. Uwyrażniać program polityczny za jakim się opowiadam i zachęcać do takiej samej postawy rozmówcę, doprecyzowywać, wyjaśniać szczegóły
9. Możliwie często sprawdzać dobre rozumienie rozmówcy – powtarzać jego sformułowania starając się ich nie zniekształcać i sprawdzać: „czy dobrze cię rozumiem?”
10. Ostrożnie podsumowywać większe części wypowiedzi rozmówcy pilnując się, by ich nie interpretować po swojemu, a zwłaszcza nie wyśmiewać ich, nie sprowadzać do ekstremum ani do absurdu
11. Starać się uzyskać zgodność co do faktów (w razie potrzeby podawać ich źródła), jeśli wystąpi niezgodność co do faktów – wyraźnie ją zwerbalizować. Ewentualnie wspólnie ustalić możliwość weryfikacji faktów. Nie próbować przekonywać co do faktów na bazie samego logicznego rozumowania! – Fakty muszą być sprawdzone **empirycznie** lub musimy się pogodzić, że do takiego sprawdzenia nie mamy dostępu
12. Nie obawiać się krytykowania **programu** prezentowanego przez rozmówcę, pokazywania słabych stron, wątpliwości itp. oraz pozwalać mu na to samo wobec swojego programu – pamiętać, że im trudniejszy komunikat przekazuję, tym **forma przekazu** powinna być łagodniejsza
13. Starać się oddzielać fakty od interpretacji, w miarę możliwości uwyrażniać interpretacje, np.: „fakt jest taki a taki, a ja to widzę następująco: ...”
14. W przypadku różnic, używać sformułowanie: „taka jest twoja opinia, a moja jest taka”
15. Na koniec wspólnie podsumować: co do czego się zgadzamy, a co stanowi „protokół rozbieżności”, zobaczyć, czy jest coś (np. jakieś fakty), co możemy zweryfikować do następnej rozmowy
16. Podziękować za rozmowę